

Уманський
національний університет
садівництва

Факультет економіки і
підприємництва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Фінанси органів місцевого самоврядування»

Рівень вищої освіти:	<u>перший (бакалаврський)</u>
Галузь знань	<u>07 Управління та адміністрування</u>
Спеціальність:	<u>072 Фінанси, банківська справа та страхування</u>
Освітня програма:	<u>Фінанси, банківська справа та страхування</u>
Навчальний рік, семестр:	<u>2022-2023 н.р., семестр I</u>
Курс (рік навчання)	<u>4</u>
Форма навчання:	<u>денна</u>
Кількість кредитів ЄКТС:	<u>3</u>
Мова викладання:	<u>українська</u>
Обов'язкова/вибіркова:	<u>обов'язкова</u>

Лектор курсу	Олександр Ролінський
Профайл лектора	https://finance.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobitniki/rolinskij-oleksandr-volodimirovich.html
Контактна інформація лектора (e-mail)	Eskanderol1977@ukr.net
Сторінка курсу в MOODLE	http://moodle.udau.edu.ua/login/index.php
Адреса кафедри	м. Умань, вул. Глібка 17, корпус 7

Місце дисципліни в освітній програмі

Освітня програма	«Фінанси, банківська справа та страхування» https://finance.udau.edu.ua/assets/files/opponp/2022-072-bakalavr.v.pdf
Перелік загальних компетентностей (ЗК)	ЗК 02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях ЗК 11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій, груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
Перелік фахових компетентностей (СК)	СК 08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення
Перелік програмних результатів навчання (ПР)	ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування) ПР26. Застосовувати новітні досягнення фінансової науки у практичній діяльності, в тому числі – на підприємствах аграрної сфери економіки

Опис дисципліни

Структура навантаження студентів	Кількість годин – 90 Кількість лекційних годин – 16 Кількість практичних занять – 28 Кількість годин для самостійної роботи студентів – 46 Форма підсумкового контролю – залік
Методи навчання	– словесні – розповідь-пояснення, лекція (лекція-бесіда, лекція-конференція); – наочні – ілюстрація, демонстрація; – індуктивні – узагальнення матеріалу від часткового до загального; – дедуктивні – деталізація матеріалу від загального до конкретного; – репродуктивні – відтворення як засіб повторення поданого навчального матеріалу; – творчі, проблемно-пошукові – виконання самостійної роботи та самонавчання на основі конспектів лекцій, навчальних підручників і посібників, наукової й іншої рекомендованої літератури; – навчальна робота під та поза керівництвом викладача – виконання самостійної роботи; – інтерактивні – кейс-метод, робота в малих групах, дискусії, презентації, ділові та рольові ігри тощо; – бінарні, інтегровані: наочно-ілюстративний; наочно-проблемний; наочно-практичний. Однією з форм сучасного навчального процесу є дистанційне навчання на платформі інформаційного освітнього середовища Moodle. Матеріали дисципліни «Фінанси органів місцевого самоврядування» освітньому середовищі Moodle розміщені за посиланням: http://moodle.udau.edu.ua/login/index.php
Мета курсу	здобути глибокі теоретичні знання та набуті практичних навичок з засад організації фінансів органів місцевого самоврядування, їх складу та основ управління, виходячи із розмежування функцій і повноважень державних та місцевих органів влади і управління
Завдання курсу	- оволодіти теоретичними та організаційними основами формування та функціонування фінансів органів місцевого самоврядування; - поглиблено вивчити нормативно – правові акти що їх регулюють; - набуті навиків управлінської діяльності в сфері фінансів органів місцевого самоврядування; - набуті вміння роз'яснювати окремі положення законодавства що стосуються фінансів органів місцевого самоврядування, вирішувати дискусійні питання, давати пропозиції щодо його вдосконалення

Зміст дисципліни

Назва теми	Зміст теми	Години (денна/заочна)	
		лекції	практичні
Змістовий модуль 1. Фінанси органів місцевого самоврядування та їх устрій			
Topic 1. The essence, components and principles of the organization of local finances	1. Formation of the science of local finances. 2. The essence of local finances and the reasons for their occurrence. 3. Functions and role of local finance. 4. Composition and structure of local finances.	1/1	2/0,5
Тема 2. . Фінансова політика органів місцевого самоврядування	1. Державна регіональна політика та її роль у забезпеченні фінансової стабільності регіонів. 2. Фінансова незалежність місцевого самоврядування. 3. Зміст і значення фінансової політики органів місцевого самоврядування. 4. Бюджетна політика на місцевому рівні.	2/1	2/0,5
Тема 3. Місцеві бюджети як основа фінансової бази органів місцевого	1. Фінансові ресурси місцевого самоврядування. 2. Економічна сутність місцевих бюджетів, їхні функції.	2/1	4/0,5

самоврядування	3. Роль бюджетів ОМС у бюджетній системі України. 4. Види та структура місцевих бюджетів. 5. Місцеві позики в Україні та управління боргом органів місцевого самоврядування.		
Змістовий модуль 2. Механізм управління фінансами органів місцевого самоврядування			
Тема 4. Формування доходної бази бюджетів органів місцевого самоврядування	1. Доходи бюджетів органів місцевого самоврядування 2. Місцеві податки і збори 3. Суть та історичні аспекти формування цільових фондів 4. Резервні фонди органів місцевого самоврядування 5. Прогнозування доходів місцевих бюджетів	2/1	4/0,5
Тема 5. Система видатків бюджетів органів місцевого самоврядування	1. Видатки бюджетів органів місцевого самоврядування 2. Методи планування видаткової частини бюджетів органів місцевого самоврядування. 3. Порядок фінансування видатків бюджетів органів місцевого самоврядування 4. Програмно-цільове бюджетне планування, його зміст і переваги	2/1	4/0,5
Тема 6. Міжбюджетні відносини, їх складові	1. Зміст міжбюджетних відносин 2. Види міжбюджетних трансфертів в Україні 3. Сутність та стан міжбюджетного вирівнювання 4. Зміст, завдання та методи бюджетного регулювання	2/1	4/0,5
Змістовий модуль 3 . Фінанси житлово-комунального господарства			
Тема 7. Фінансове забезпечення підприємств комунальної власності	1. Поняття комунальної власності та особливості її формування в Україні 2. Місцеве господарство і його роль у формуванні бюджетів органів місцевого самоврядування 3. Особливості організації фінансів підприємств комунальної власності	2/1	4/0,5
Тема 8. Фінанси житлово-комунального господарства	1. Особливості фінансів житлово-комунального господарства 2. Специфіка фінансової діяльності підприємств комунального обслуговування 3. Комунальні платежі та методи управління ними	2/1	2/0,5
Тема 9. Основи організації фінансів органів місцевого самоврядування у зарубіжних країнах	1. Моделі організації місцевого самоврядування 2. Склад фінансових ресурсів органів місцевої влади зарубіжних країн 3. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування 4. Досвід адміністративно-територіальних реформ у зарубіжних країнах	1/1	2/-

Політика дисципліни

Організація навчання	Регулярне відвідування лекцій, активна участь на практичних заняттях, ініціативність в обговоренні дискусійних тем, своєчасність виконання самостійної роботи. Організація навчання відбувається згідно розкладу http://mkr.udau.edu.ua/
Політика оцінювання	В основу рейтингового оцінювання знань закладена 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати здобувач за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науководослідної роботи, модульного контролю, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю – заліку – здобувач може набрати 100 балів.
Політика щодо академічної доброчесності	Під час підготовки самостійної роботи студента, проведення контрольних заходів здобувачі повинні дотримуватися правил академічної доброчесності, які визначено Кодексом доброчесності Уманського НУС. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем, незалежно

	від масштабів плагіату. Дотримання положень «Кодексу академічної доброчесності УНУС» доступний за посиланням: https://mon.udau.edu.ua/assets/files/normativni/kodeksakademichnoi-dobrochnosti-unus-2019-1.pdf
--	---

**Розподіл балів, які отримують студенти з навчальної дисципліни
«Фінанси органів місцевого самоврядування» (денна форма навчання)**

	Поточний (модульний) контроль												Сума балів
	Змістовний модуль 1				Змістовний модуль 2				Змістовний модуль 3				
	T1	T2	T3	ПК ЗМ1	T4	T5	T6	ПК ЗМ2	T7	T8	T9	ПК ЗМ3	
Сума балів, всього	10	10	10	3	10	10	10	4	10	10	10	3	100
Практичні заняття	7	7	7		7	7	7		7	7	7		
Самостійна робота	3	3	3		3	3	3		3	3	3		

**Розподіл балів, які отримують студенти з навчальної дисципліни
«Фінанси органів місцевого самоврядування» (заочна форма навчання)**

	Поточний (модульний) контроль												Контроль а робота	Сума балів
	Змістовний модуль 1				Змістовний модуль 2				Змістовний модуль 3					
	T1	T2	T3	ПК ЗМ1	T4	T5	T6	ПК ЗМ2	T7	T8	T9	ПК ЗМ3		
Сума балів, всього	9	9	9	3	9	9	9	4	9	9	9	3		100
Практичні заняття	6	6	6		6	6	6		6	6	6			
Самостійна робота	3	3	3		3	3	3		3	3	3			
Контрольна робота													9	

Критерії оцінювання знань студентів при виконанні та захисті контрольної роботи

	1. Текст контрольної роботи	5 балів
1.1	Відповідність логічної побудови роботи назві теми, а також поставленим цілям і завданням, пропорційність структури роботи	1
1.2	Правильність оформлення роботи (нумерація сторінок, оформлення 2 титульного аркуша, дотримання вимог до розміру полів, шрифту, міжрядкового інтервалу та інше), відсутність редакційних помилок	1
1.3	Повнота і відповідність висновків змісту роботи	1
1.4	Якість і глибина теоретико-методологічного аналізу проблеми. Наявність та якість критичного огляду літературних джерел. Самостійність суджень і викладу матеріалу (наявність формулювання власної думки студента – автора)	1
1.5	Правильність виконання практичного ситуаційного завдання. Обґрунтованість висновків. Правильно вказані нормативні документи	1
	2. Захист контрольної роботи	4 бали
2.1	Вміння стисло (в межах регламенту), послідовно й чітко викласти сутність і результати дослідження.	2
2.2	Повнота і ґрунтовність відповідей на запитання викладачів, здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди	2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	зараховано
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	зараховано
35-59	FX	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичне забезпечення

1. Фінанси органів місцевого самоврядування: інструктивно-методичні матеріали для проведення практичних занять для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня денної і заочної форм навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / Укладачі: к.е.н., доцент Ролінський О.В., к.е.н., доцент Барабаш Л.В., к.е.н, доцент Власюк С.А., к.е.н., доцент Бондаренко Н.В. Умань: Видавець «Сочінський М.М.», 2021. 56 с.

2. Фінанси органів місцевого самоврядування: методичні матеріали, завдання та вказівки для самостійної роботи для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня денної і заочної форм навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / Укладачі: к.е.н., доцент Ролінський О.В., к.е.н., доцент Барабаш Л.В., к.е.н, доцент Власюк С.А., к.е.н., доцент Бондаренко Н.В. Умань: Видавець «Сочінський М.М.», 2021. 68 с.

3. Фінанси органів місцевого самоврядування: методичні матеріали для виконання контрольної роботи здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня заочної форми навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / Укладачі: к.е.н., доцент Ролінський О.В., к.е.н., доцент Барабаш Л.В., к.е.н, доцент Власюк С.А., к.е.н., доцент Бондаренко Н.В. Умань: Видавець «Сочінський М.М.», 2021. 32 с.

Рекомендована література

Базова:

1. Конституція України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Бюджетний кодекс України: закон України № 2456 у редакції від 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.

3. Податковий кодекс України: закон України від 02.12.2010 № 2755 у редакції від 03.09.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

4. Про державний бюджет України на 2022 рік: закон України № 1928 від 02.12.2021 (редакція від 19.08.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text>

5. Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування: Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/452/97-%D0%B2%D1%80>.

Допоміжна:

1. Stevanović, Mirjana & Marković Blagojević, Marija & Vujičić, Slađana. (2015). Financing Of Local Self-Government And Importance Of E-Government For The Purpose Of Effective Taxation. *Annals Of The Oradea University. Fascicle of Management and Technological Engineering.. XXIV (XIV)*, 2015/3. 10.15660/AUOFMTE.2015-3.13184. URL:

https://www.researchgate.net/publication/294421740_FINANCING_OF_LOCAL_SELF-GOVERNMENT_AND_IMPORTANCE_OF_E-GOVERNMENT_FOR_THE_PURPOSE_OF_EFFECTIVE_TAXATION/citations

2. P. Geetha Rani. (1999). State Finance Commissions and Rural Local Bodies: Devolution of Resources. *Economic and Political Weekly*, 34(25), 1632–1639. <http://www.jstor.org/stable/4408105>

3. Emina Jerković (2018) Decentralisation of Financing of Self-Government Units in the Republic of Croatia. *European Scientific Journal*. February. 2018. Doi: 10.19044/esj.2018.c3p9 URL:<http://dx.doi.org/10.19044/esj.2018.c3p9>

4. Барабаш Л.В., Ролінський О.В. Ефективність функціонування податкової системи України у площині бюджетів органів місцевого самоврядування. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. Випуск 101. Ч. 2. 2022. С. 263–274. DOI: 10.32782/2415-8240-2022-101-2-263-274.

5. Волохова І.С. Проблеми розподілу видаткових повноважень між рівнями влади України. *Економіка України*. 2021. №8. С. 55–64.

6. Демків І.О. Вплив фінансової кризи на бюджети органів місцевого самоврядування. *Фінанси України*. 2021. № 8. С. 76–90.

7. Деркач М.І. Сучасна державна політика у сфері подолання статистичного й динамічного дисбалансу місцевих бюджетів. *Фінанси України*. 2022. № 4. С. 55–65.

8. Запатріна І.В., Лебіда І.Б. Тарифна політика як критичний фактор розвитку житлово-комунальної сфери. *Економіка України*. 2020. № 3. С. 66–77.

9. Колодій С.Ю., Корчинський В.С. Удосконалення механізмів фінансування

тимчасових касових розривів місцевих бюджетів. *Фінанси України*. 2020. № 1. С. 73–83.

10. Костіна Н.І., Алексєєв А.А., Мельник П.В. Моделювання фінансів. Ірпінь: Академія ДПС України, 2021. 224 с.
11. Лісовий А.В., Рубан Н.І. Проблеми й перспективи реформування адміністративно-територіального устрою. *Фінанси України*. 2019. № 5. С. 28–40.
12. Луніна І.О., Серебрянська Д.М. Методичні засади моніторингу місцевих бюджетів у контексті забезпечення стабільності державних фінансів. *Фінанси України*. 2020. № 7. С. 33–44.
13. Луніна І.О. Державні фінанси України в перехідний період. Х.: Форт, 2020. 296 с.
14. Маркович Г.Б. Пріоритетні напрями вдосконалення методологічних засад щодо запровадження програмно-цільового методу на місцевому рівні. *Фінанси України*. 2019. № 9. С. 43–54.
15. Організаційно-економічний механізм розвитку регіону: трансформаційні процеси та їх інституційне забезпечення: моногр. / за ред. А.Ф. Мельник. Тернопіль: Екон. думка, 2021. 608 с.
16. Радіонов Ю.Д. Причини і наслідки неефективного використання міжбюджетних трансфертів. *Економіка України*. 2021. № 3. С. 59–70.
17. Радіонов Ю.Д. Управлінські рішення як фактор неефективного використання бюджетних коштів. *Економіка України*. 2019. № 12. С. 41–51.
18. Стефанюк І.Б. Удосконалення механізму фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування. *Фінанси України*. 2019. № 2. С. 71–82.
19. Сторонянська І.З., Музика І.С. Проблеми організації та ефективність використання муніципальних запозичень. *Фінанси України*. 2020. № 11. С. 45–56.
20. Яценко Ю.О. Окремі аспекти впровадження програмно-цільового методу у бюджетний процес на рівні місцевих бюджетів. *Фінанси України*. 2019. № 7. С. 44–77.
21. Ярош О.Б., Пушкарьова О.Б. Економічні ризики у сфері державної тарифної політики на послуги ЖКГ. *Економіка України*. 2020. № 11. С. 76–83.

Інформаційні ресурси

1. Вісник Державної податкової служби України. Офіційно про податки. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100016399-styagnennya-podatkovogo-borguvidpovid-na-zapitannya-platnikiv-podatki>
2. Верховна Рада України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
3. Децентралізація: <https://decentralization.gov.ua/>
4. Державна аудиторська служба України. URL: <https://dasu.gov.ua/ua>
5. Державна казначейська служба України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua>
6. Державна податкова служба України. URL: <https://tax.gov.ua/>
7. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. Збірник наукових праць Уманського НУС. Економіка. URL: <https://journal.udau.edu.ua/rubriki-zhurnalu/ekonomika.html>
9. Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень. URL: <https://www.ibser.org.ua/>
10. Інституційний репозитарій Уманського НУС. URL: <http://lib.udau.edu.ua/community-list>
11. Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
12. Міжнародний валютний фонд. URL: <https://www.imf.org/en/Home>
13. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>
14. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua>
15. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/>
16. Організація економічного співробітництва та розвитку. Податки. Податкове адміністрування. URL: <https://www.oecd.org/tax/administration/>
17. Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: https://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation-1/tax-co-operation-and-control/general-overview/tax-administration-and-tax-compliance_en
18. Пенсійний фонд України. URL: <https://www.pfu.gov.ua/>
19. Рахункова палата. URL: <https://rp.gov.ua/home/>
20. Центр перспективних соціальних досліджень. URL: <http://cpsr.org.ua/>

21. Journal of Tax Administration. URL: <http://jota.website/index.php/JoTA/index>
22. National Bureau of Economic Research. URL: <https://www.nber.org/>
23. Tax Policy and the Economy. The University of Chicago Press Journals. URL: <https://www.journals.uchicago.edu/loi/tpe>